

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Bohrn, Erik och Kilström, Bengt Ingemar, *Östhammars kyrka, Upplands kyrkor 19*, Uppsala 1983.

Riksantikvarieämbetet *Östhammars kyrka*, utdrag ur byggnadsregistret, www.raa.se.
Upplandsmuseet, handlingar i topografiska arkivet.

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1663-75	Östhammars kyrka byggs sedan Östhammars stad 1660 erhållit rätten att bygga en kyrka. Tidigare hade man fått använda Börstils kyrka. Murar av gråsten. Taket var ett valmat, brant sadeltak.	Raä
1735-36	Sakristian byggs	Raä
1737-38	Kyrkans första läktare byggs. År 1737 fick kyrkan även rätt att anlägga en egen begravningsplats.	Bohrn, Kilström s 10, 15
1747-48	Begravningsplatsen vid kyrkan planlades och en kyrkogårdsmur byggdes.	Bohrn, Kilström s 15
1760-61	Kyrkan förlängs åt öster med ett nytt tresidigt avslutat kor.	Bohrn, Kilström s 4
1770-72	Kyrkan förlängs åt väster.	Raä
1811	Kyrkan fick sin första orgel detta år.	Bohrn, Kilström s 10.
1845	Tornet byggs.	Raä
1873	Ny altartavla införskaffas som föreställer Jesus i Getsemane målad i olja på duk av Carl Teodor Staaf.	Bohrn, Kilström s 10
1874	Golvet i mittgång och kor beläggs med kalkstensplattor. Tidigare hade kyrkan haft tegelgolv.	Bohrn, Kilström s 7
1875	Läktaren byggs om, ny orgel införskaffas. .	Bohrn, Kilström s 10
1890-talet	Vid en renovering erhåller kyrkan sina nuvarande rundbågiga fönster med gjutjärnsbågar. Tidigare hade fönstren haft en flackare bågform. Kyrkorummets innertak byggdes om till ett tredelat tak med synliga bjälkar och kassettindelning. Altartavlan fick en ny inramning med pilastrar som bär upp en klassisk tempelgavel.	Bohrn, Kilström, s 6, 10. Upplands- museet
1925	Kyrkan restaurerades under ledning av arkitekt Sven Brandel. Syftet var främst att återge interiören dess sena 1700-talsprägel. Nya bänkar tillkom. Ett nytt, välvt och putsat innertak byggdes. Sakristian försågs med en ny entré på östra sidan. Troligen lades även golvet om så att koret hamnade ett steg upp från mittgången.	Bohrn, Kilström, s 8. Upplands- museet

1932	Stigluckan i kyrkogårdsmuren byggs efter arkitekt Sven Brandels ritningar. Delar av muren nylades samma år.	Bohrn, Kilstrom, s 15
1934	Orgeln från 1875 renoveras.	Bohrn, Kilstrom s 11.
1951-52	Läktaren byggs om och en ny orgel införskaffas med bibehållande av den gamla orgelfasaden.	Bohrn, Kilstrom s 10 f
1957	Korset på tornlanterninens tak förgylls. Nytt altarbord tillverkas. På det monterades den gamla förgyllda reliefen av nattvarden samt tillhörande volutpilastrar som konserverades av konservator Gösta Lindström, Stockholm.	Bohrn, Kilstrom s 6, 8ff.
1958	Kyrkoportarna kläs med kopparplåt	Bohrn, Kilstrom s 6
1960-61	Invändig restaurering. Arkitekt: Jörgen Fåk. Väggar och valv kalkas om. Inredningen får sin nuvarande färgsättning. Ursprungliga färger på predikstol och altarring samt läktarbarriär tas fram av konservator Sven Carlsson. Ett fönster på södra väggen mitt emot predikstolen togs upp.	Bohrn, Kilstrom s 8
1965	Byggnadsstyrelsens kulturhistoriska byrå lämnar tillstånd till att järnplåtstak byts mot kopparplåt.	Upplands-museet.
1970	Väggar och valv kalkas om i kyrkorummet, sakristian och vapenhuset. Taket underläktaren målades om liksom orgelfasaden. Eluppvärmning installerades. Det tycks ha varit först nu som svartplåtstaket byttes mot koppar (enl utlåtande från dåvarande länsantikvarie Alf Nordström).	Bohrn, Kilstrom s 8
1972	Utvändig fasadrenovering. ”väggfälten avfärgas med spritputs Serponit H21 samt att alla slätputsade delar, fönsternischer och –omtag samt hörnfält, avfärgas med Serponit A10”.	Upplands-museet
1986	Toalett installeras i vapenhuset	Upplands-museet
1989	In- och utvändiga restaureringsarbeten enligt handlingar gjorda av Bjerking ingenjörbyrå. Renovering omfattade bl.a bättringsarbeten på fasaderna, översyn av golv, ommålning av socklar, väggar, tak och fönster mm i vapenhus och långhus. Konservering utförs av altartavlor, predikstol och altaruppsats. Konservator var Sven Olof Carlsson, Gimo.	Upplands-museet
1999	Kororgel byggs av Smedmans orgelbyggeri AB. Den placeras på södra sidan i koret. Heltäckningsmattan på läktargolvet tas bort och brädgolvet återställs.	Upplands-museet